

смерть – это молчащие уста поэта, и это самый верный знак смерти поэта (лирическая героиня просит «инея на уста-красны...»). В триаде жертвоприношение – смерть – возрождение находится место стихотворениям из книги «После России». В жертву иному, спасительному, миру приносит и «румянец» (физическое существование), и «душу живу». Смерть как беззвучное существование в стихотворении «Существование котловиною...». Возрождение в стихотворении «Что, Муза моя? Жива ли еще?» (написано через 4 дня после «Существования котловиною...»). Смерть не теряет своей привлекательности и остается залогом свободы поэта, но именно смерть оказывается и залогом соединения поэта и Музы, от которой требует лишь одного: «Хоть рифму еще!» [11, с. 668]. То есть разрушается суть смерти – беззвучие. Преодоление смерти – есть творческий процесс, и в этом, прежде всего, привлекательность смерти для поэта. «Художник, мифологическим прототипом которого является Орфей, должен иметь потребность и мужество, чтобы погрузиться в «мир мертвых», вступить в контакт с потусторонними силами и вернуться обратно в мир людей, с песней, рассказом или образом, в которых отразились бы неуловимые моменты опасного странствия» [8, с. 100]. Таким образом, оппозиция *жизнь – смерть* в книге М. Цветаевой может осознаваться как воплощение «вечного» мифического сюжета, который, в свою очередь, становится одной из характеристик модернистского дискурса, воспринимаемого нами как непосредственный предшественник эпохи постмодернизма, оказавшей решающее влияние на процессы глобализации, характеризующие сегодняшнюю действительность.

Библиографические ссылки

1. **Воеводина О.** «Искусство при свете совести» – цветаевский взгляд на природу искусства / О. Воеводина // Джерела духовності: генеза творчого процесу та розвиток мистецтва : в 2 т. – Дніпропетровськ, 1999. – Т. 2. – С. 44–47.
2. **Войтехович Р.** Проза Цветаевой и философия Гераклита / Р. Войтехович // На путях к постижению Марины Цветаевой: Девятая цветаевская международная научно-тематическая конференция. – М.: Дом-музей Марины Цветаевой, 2002. – С. 161–167.
3. **Клинг О.** Художественные открытия Брюсова в творческом осмыслении Ахматовой и Цветаевой / О. Клинг // Брюсовские чтения 1983 года. – Ереван, 1985. – С. 59–64.
4. **Кнабе Г. С.** Материалы к лекциям по общей теории культуры и культуре античного Рима / Г. С. Кнабе. – М., 1993.
5. Марина Цветаева в критике современников : в 2 ч. – М.: Аграф, 2003. – Ч. 1: 1910–1941. Родство и чуждость.
6. **Хализев В. Е.** Теория литературы / В. Е. Хализев. – М.: Высш. шк., 2007.
7. **Холлис Д.** В поисках божественной обители / Д. Холлис. – М., 2008.
8. **Цветаева М.** Поэзия / М. Цветаева. – Кишинев, 1988.
9. **Цветаева М.** Собрание сочинений: в 7 т. / М. Цветаева. – М.: Эллис Лак, 1995. – Т. 5.
10. **Цветаева М.** Книги стихов / М. Цветаева. – М., 2006.

Надійшла до редколегії 21.12.09

УДК 165.2

Ю. О. Лобода

© Лобода Ю. О., 2010

EXISTENTIA MILITARIA: ДОСВІД АНАЛІТИКИ МІЛІТАРНОЇ СВІДОМОСТІ

Здійснено світоглядну, логічну та екзистенційну аналітику мілітарної свідомості.

Ключові слова: війна, подив, свідомість, буття, абсурд.

Проведена мировоззренческая, логическая и экзистенциальная аналитика милитарного сознания.

Ключевые слова: война, удивление, сознание, бытие, абсурд.

In the paper is being analyzed military consciousness from world view, logical and existential standpoints.

Keywords: warfare, astonishment, consciousness, being, absurd.

Проблема аналізу мілітарної свідомості не раз ставала предметом дослідження філософських та міждисциплінарних розвідок. Це спричинено, передусім, нагальними потребами мілітарної науки, що вимагає якнайбільш широко досліджених важелів людської свідомості під час воєнних дій для своїх утилітарно-стратегічних потреб [7; 13; 18], а також цивільної сфери, що переймається реабілітацією громадян, залучених до воєнних дій [14, с. 24]. Для філософії мілітарна свідомість – це надзвичайно знаковий виклик, що претендує на певний синтез неспівставних філософських традицій – аналітичної філософії та екзистенціалізму, що мають за мету дослідження проблем життя та смерті [8; 10; 20], війни як смислоутворюючого фактора в житті людини [11–12], історіософських пошуків [22] та власне філософії війни [17].

Пошук сенсу життя – це єдине важливе завдання, що має жива мисляча людина. Всі інші проблеми – лише похідні. Приреченість на свободу ставить людину перед трагічним вибором з безлічі альтернатив за умов відсутності будь-чого сталого та абсолютно достовірного. Цей трагізм здатна пом'якшити культура з її різноманіттям готових схем, фреймів поведінки та мислення. Один з найдавніших способів поведінки – це війна як спосіб збройного протистояння організованих груп людей. І навіть неважливо звідки вона з'явилась – чи це спадок хижих предків людини, чи наслідок її гріхопадіння, чи тривіальної ігноранції, війна – це давній, фундаментальний фрейм поведінки і мислення людини, що, незважаючи на ліберальні закиди про її анахронічний характер, вочевидь не збирається залишати перелік дійових осіб світового «ярмарку марнославства».

За Аристотелем, філософія починається з подиву [1, с. 69]. Тільки з подивом можна споглядати історію людства, тобто створінь що є теоретично істотами «раціональними». Але навряд чи сам Аристотель з філософічним подивом споглядав реалізацію амбіцій його дивного учня, що загарбав половину відомого на той час світу. Методологічний подив і є тим ліхтарем, за допомогою якого шукають людину та сенс її буття, уникаючи фантомних понять, ідеологем та можливого конформізму, чим так славиться історична наука, що без тіні іронії віщає про «історичну необхідність», «причини війн», «спіралі» та інші геометричні фігури, що начебто мають пояснювати темне минуле людства.

Тільки з подивом можна спостерігати функціонування та симптоми такого способу поведінки, що закріпився в культурі як передавач інформації між поколіннями та культурними ареалами, як війна. Культура має передавати те, що має полегшувати життя людини, але натомість передає те, що її калічить або знищує. В чому ж привабливість войовничого світогляду для людини, що забезпечує її можливість трансляції?

Передусім, це простота, що пропонує стан війни для її учасника. Приреченість на свободу вибору створює суттєвий дискомфорт, і сумна доля Буриданового віслюка не є найбільш драматичною в ситуації «екзистенційного вакууму». Війна здатна все значно спростити. Болісні пошуки та самокопання, сумніви та вимоги мужності і відповідальності – все це замінюється формально досконалою схемою мілітарної свідомості. Ця схема є ідеально налагодженою, відпрацьованою століттями і, найголовніше – відомою та зрозумілою. Людина отримує вектор дій, інформацію про можливі засоби своїх дій і, що найголовніше – мету дій: «Від ненависти, яку ми відчували до служби, до наших начальників, до нашої власної глупоти в ході підготовки, дуже швидко не залишилось і згадки. Головне, всі ми були переконані, що все, що ми робимо, мало певну мету... Ніхто не має права дорікнути нам вже після війни, навіть притому, що ми зловживали ідеалами, якими були сповнені. Будемо сподіватися, що нинішнє покоління буде позбавлене того розчарування, яке випало відчутти нам» [4]. Війна не допускає сумнівів та коливань, вона – джерело непохитної однозначності, що так бракує альтернативам позамілітарних свідомостей. Війна структурує людину і дійсність навколо неї, робить це безповоротно і тотально, всеохоплююче.

Перш за все, оцінюється саме життя. Це відбувається по-різному в різних мілітарних культурах, але завжди однозначно. Сумнів у доцільності чи цінності самого життя замінюється однозначним положенням, що не завжди відповідає самому поняттю «цінності», позаяк може бути зовсім знецінене (навіть чи Чингіз-хан жалкував за своїми численними кавалеристами, та й в XIX ст. кавалерійські атаки так і називали – самогубчими, а саме XX ст. і почалося з механічного, майже індустріального винищення людей, що й поклато край вишуканій вікторіанській епосі, знайшовши своїх adeptів не тільки на початку століття), життя, тобто його героїчне завершення на бойовищі, може мати сакральний зміст – обіцянки Валгалли у нордичних завойовників, вічного блаженства в азіатських воїнів чи священний обов'язок віддати життя за імператора вояків «Священного вітру», що унеможливлювало полон як такий. Власне життя стає меншою цінністю, ніж життя товариша, принаймні, у західних мілітарних культурах. Це теж створює певний парадокс та віддалено натякає на традиційні людські цінності, але має досить очевидні причини – війна потребує покори, загальна мета вище ніж сума індивідуальних, цінність життя стає меншою за цінність цієї мети, інакше вона підпадає під сумнів, і бунти французьких військ наприкінці Першої світової війни не єдиний цьому приклад. Ось це нівельоване, редуковане розуміння цінності людського життя вочевидь і є однією з причин пост-мілітарного синдрому, що може проявлятися у необґрунтованому насиллі в суспільстві. Так, цінність життя стає мінімальною та несуттєвою, але сталою та абсолютною, тобто ідеальною метою

тих, чийх здатностей недостатньо для екзистенційної рефлексії чи готовності прийняти відповідальність за власний вибір сенсу життя.

Далі, мілітарна свідомість продукує мету життя. Незважаючи на применшену цінність життя воно все ж таки потрібне як засіб, з одного боку, а з іншого – прокидаються прості, але тим не менш ефективні інстинкти виживання, причому каліцтво часто розцінюється як найгірша альтернатива загибелі. Однозначність інстинктів є очевидною, тим більше що вони мають досить утилітарне призначення – посилюється відповідальність тих, хто приймає рішення, принаймні, має посилюватись. Війна – це середовище, що не вибачає помилок, де плата за безвідповідальне рішення загрожує не тільки втратою життя, але, що найголовніше – невиконанням поставленого завдання, що може мати більш вагомі наслідки. Унікальність війни як засобу смислової структуризації дійсності полягає в її всеохопності. Будь-що можна точно оцінити та вписати в картину мілітарної свідомості. Перехожого можна зрозуміти як потенційного союзника/ворога/нейтрала, будь-яку річ – як засіб або перешкоду (потенційні або актуальні) у досягненні мети, будь-яку осмислену дію – на підготовку/безпосередню реалізацію мети або хибне рішення, що відводить від цієї мети. Мілітарний світогляд має стратегічний вимір, що додає модального характеру судженням – можливим та темпорально орієнтованим. Однозначний прагматизм такої свідомості має два однозначно визначених полюси «мета-засіб», між якими питання про сенс життя має таке ж однозначне визначення. Парадоксально, але прагматизм, що не має нічого (або майже нічого) спільного з традиційною мораллю, що заперечує виправданість будь-яких засобів при досягненні мети, є джерелом появи такої чесноти, як чесність в умовах збройного конфлікту. Ризик смерті підказує учаснику, що будь-яку дурницю в розрахунках навряд чи буде вибачено об'єктивними умовами. На жаль, можливо, тільки війна примушує називати речі власними іменами, причому навіть чесність може стати всеосяжною – не тільки перед собою, але й мати трансперсональне значення, особливо в епохи, де саме від людини залежала більшість рішень, насамперед, в епоху середньовіччя, з її ритуалами та кодексами. Та й вороги не приховують своїх намірів, навіть найголовніша військова максима «війна – шлях омани» не є секретом для жодної з ворогуючих сторін, як би цього не хотіли уникнути автори ранньосередньовічних візантійських компендіумів з мілітарного мистецтва.

Теж є парадоксом те, що мілітарний прагматизм, з одного боку, заперечує навіть натяк на використання ілюзій, стереотипів та будь-яких інших хибних схем мислення, спричинює виникнення інших химер, досить стійких, але, як і всі химери, не вічних. Війна має на меті зміну ідентичності людини, тому що є, як правило, заходом масовим. Тому класична мілітарна свідомість є тоталітарною. Персональні потреби замінюються на загальні, нав'язуються дивні міфи про «Священні» імперії, «Великий» Союз, «Тисячолітній» райх, «Франція передусім», «національний/державний/глобальний інтерес», «інтернаціональний обов'язок» і таке інше. Особливо дивно спостерігати реваншистські настрої зруйнованих авторитарних та тоталітарних систем, чия структура навіть не дозволяє здогадатися, що причина поразки – не зовнішня, а внутрішня; бісмарковому утворенню знадобилось для цього багато років та

крові, але невідомо, хто опинився в більш програшній ситуації – переможені чи «переможці», чия «перемога» суттєво відстрочила усвідомлення хибності чергової державницької химери.

Зміна загальної ідентичності супроводжується зміною менш масштабною, так би мовити, «цеховою». Приналежність до відомих своєю успішністю чи мужністю підрозділів може надати бажане почуття приналежності до чогось визначного, на що не здатні побутові умови. Наприклад, традиції славетних Пустельних щурів (The Desert Rats), що відзначилися в битвах при Ель-Алемейні та Тунісі [9, с. 16], навіть після переформування в квітні 1958 р. з Сьомої броньованої дивізії (7th Armoured Division) в П'яту дивізію (5th Division) зберігаються Сьомою броньованою бригадою, підрозділом Першої дивізії Об'єднаного Королівства, що виконує завдання в Іраку з 2003 року. Вісімдесят друга («All-American») [23] та Сто перша («Screaming Eagles») [6, с. 15] Десантні дивізії США (82nd, 101st US Airborne Divisions [5; 19; 21; 25; 26]), що відзначилися свого часу під Ніймегеном, в Нормандії та Арденнських лісах, продовжили свої традиції спеціальних операцій у Кореї та В'єтнамі; «Буря в пустелі», Косово, Афганістан та «Свобода Іраку» – навряд чи ці назви будуть останніми в бойовому шляху зазначених дивізій. Приналежність, хай і номінальна, до героїчного минулого, навіть і не обов'язково власного, може компенсувати відсутність власного минулого, що відбувалось зовсім не в героїчну епоху. Взагалі романтизація війни – тема невичерпна і майже вічна. Прояви мужності та звитяги, класичних людських чеснот, через віки перейшли від необхідності, що вимагали історичні умови життя, до способу втечі від зовсім не героїчного побуту, що вимагає не мужності і звитяги, а терпіння, пристосуванства, мистецтва забуття самого себе і т. ін.: «Велика війна принесла смерть і руїну, але водночас давала життю мету й забезпечувала повну зайнятість. Мир, здавалося, не давав нічого. Були чоловіки, які казали, що життя в окопах серед небезпек та фронтового товариства краще за життя на допомогу з безробіття» [2, с. 996]. Виникає навіть ілюзія природности бажання чогось більш значущого та визначного в житті, аніж буденних походів на роботу та нудного усталеного побуту, що, як пропонує романтизований образ війни, може дати участь у збройному конфлікті.

Наведений огляд не є суто філософським, тобто стосується тих аспектів людської діяльності, що не є закономірними. Тому на цьому тлі імовірних положень виникає потреба знайти щось аподиктичне, стале та позбавлене дескриптивного психологізму. На такий статус може претендувати індуктивне дослідження тих реалій, що, по-перше, становлять суттєві ознаки тієї сфери буття, що твориться людиною і, по-друге, можуть бути описані в рамках певних закономірностей або, принаймні, кореляцій. Такий підхід дозволить уникнути вже класичного антагонізму екзистенційної традиції та аналітичної філософії, що, як відомо, оцінює першу (на прикладі Сартра) лише як хибний, невдалий синтаксис (Б. Расселл).

Дослідники військової історії зазначають, що «минуле людства перенасичене війнами, а вся його історія в значній мірі є історією війн: їх зафіксовано більше чотирнадцяти з половиною тисяч, і забрали вони близько чотирьох мільярдів людських життів...» [3, с. 5]. Отже, щоб якось узагальнити інформацію про умови, в які потрапляє людина, народившись в цьому світі,

потрібно додати злидні, несправедливість та беззаконня, яких вистачає в звичному «мирному» побуті, до насильства, страждань та руйнувань військового часу, якого було чи не найбільше в людській історії. За таких умов теза про гріховне падіння людини легко переходить з містико-релігійного плану на конкретно-емпіричний, і тим трагічніший цей перехід, чим він масштабніший, навіть якщо війна безпосередньо на конкретний момент не стосується. Досить поцікавитись про збройні конфлікти на будь-який момент часу, як стане зрозуміло, що нас та постраждалих від воєнних дій розділяють лише якісь декілька сотень кілометрів.

Війну навряд чи можна віднести до екзистенціалів і поставити поряд з «жахом», «турботою», «закинутістю» і т. ін. через її конкретність. Війна – це пласт онтичного, а не онтологічного; мілітарна свідомість занадто конкретна в порівнянні з Dasein. Але це не заважає проаналізувати війну з екзистенційного боку, тому що саме вона, як свідчить історія, має бути вихідним поняттям для будь-яких узагальнень, інтуїцій чи рефлексій, що стосуються хоч і не буття в цілому, але людського життя як такого.

Війна – це квінтесенція людського буття в усій його трагічності. Життєвий відчай незрівнянно посилюється в палаючому танку, потопаючому судні чи падаючому винищувачеві. Легковажний атеїзм перетворюється на палку віру перед лицем Смерти. Гуманізм перетворюється на відчайдушну жертвовність; палка ненависть – на кам'яну апатію. Абсурд життя разом з емоціями стократ посилюється і загострюється абсурдом війни. Війна – це точка екстремуму людського буття, що посилює та однозначно визначає ті фундаментальні риси людини, що могли лишатись на такій дистанції від неї, щоб не вважатись релевантними взагалі.

Але чи мають закиди про абсурдність життя та війну як квінтесенцію абсурду підтвердження в логічному аналізі? Варто визнати, що такі кореляції є, і вони досить суттєві. Більш того, їх маємо безліч. Мабуть, більше логіки можна знайти в неживому світі, ніж в тому, як чинять представники класу, найкращі з яких цю логіку і створили.

Саме раціоналістські ідеї стали підґрунтям тоталітарних режимів. Саме «добрі наміри» створення «суспільства щастя» призводили до геноцидів. Дивна, м'яко кажучи, природа людини примушувала людські маси знищувати собі подібних у досить обґрунтованих пошуках «перемог». Історія людства для логіки – це нічний жах, анамнез тяжких психічних захворювань істот, що біологічно визначаються як «*homo sapiens sapiens*», тобто людина розумна двічі, що, за іронією природничої номенклатури, дуже нагадує звичайне заперечення.

Війна посилює вже наявні протиріччя та безглуздя, що так яскраво характеризує людське життя. За власною природою війна є екстремум прагматизму та витонченого мистецтва, але на рівні великої стратегії вона перетворюється на авантюру чи звичайну дурницю. Бажаючи захопити Європу, Гітлер закінчує життя самогубством в стертому з лиця землі союзною авіацією та добитому радянськими військами Берліні. Знищуючи флот США в Перл-Харборі, японський імператор прикликає привид уранової смерті на тих, ким за традицією має опікуватись. «Піклуючись» про «державницькі інтереси», тобто про власних громадян, ця ж сама держава відправляє цих громадян на бійню. Всі знають, що війну можна як виграти, так і програти (або примусово цьому

вчатся, як Наполеон Бонапарт, який з першого разу так нічого не второпав), але чомусь приймають рішення на участь у цій досить ризикованій справі.

Ці всі безглуздя та протиріччя могли б так і залишитись як дивні витвори людського «розуму» і безперечно прикрасили б підручники з практичної логіки, але за цими протиріччями стоять чийсь життя, що не дозволяє відсторонено спостерігати руйнування основ здорового глузду, що не припиняється лише Богові відомо яке століття. Таким чином, аналітична філософія та екзистенціалізм єдині в своїх оцінках дійсності – будь то екзистенційне почуття абсурду, чи то логічний висновок про абсурд. І навряд чи хибним буде висновок про узагальнюючу, квінтесенційну природу війни як зразок набагато посиленого життєвого абсурду, бо маємо таку дійсність, що навіть поверхневий погляд на неї одразу спростує будь-які контраргументи.

Бібліографічні посилання

1. **Аристотель.** Метафізика / Аристотель // Соч. : в 4 т. – М.: Мысль, 1976. – Т. 1.
2. **Дейвіс Н.** Європа. Історія / Н. Дейвіс. – К.: Основи, 2001.
3. **Дюпюи Р. Э.** Все войны мировой истории. Книга первая (3500 г. до Р.Х. – 1000 г. от Р.Х.) / Р. Э. Дюпюи, Т. Н. Дюпюи. – СПб.: Полигон, 2004.
4. **Кариус О.** Тигры в грязи / Кариус О. – Режим доступу: // http://militera.lib.ru/memo/german/carius_o/01.html.
5. **Airborne.** World War II Paratroopers in Combat. – Oxford: Osprey Publishing Ltd, 2007.
6. **Anderson Ch.** Screaming Eagles. The 101st Airborne Division from D-Day to Desert Storm. – London: Greenhill Books, Pennsylvania: Stackpole Books, 2000.
7. **Burden «Blackfive» M.C.** The Blog of War. Front-line Dispatches from Soldiers in Iraq and Afghanistan. – New York, London, Toronto, Sydney: Simon & Schuster Paperbacks, 2006.
8. **Eagleton T.** The meaning of Life. – Oxford: Oxford University Press, 2007.
9. **Forty G.** 7th Armoured Division «The Desert Rats». – Ian Alan Publishing, 2003.
10. **Gibbard A.** Thinking How to Live. – Cambridge, London: Harvard University Press, 2003.
11. **Hedges Ch.** War is a Force that Gives Us Meaning. – New York: Public Affairs, 2002.
12. **Hedges Ch.** What Every Person Should Know About War. – New York: Free Press, 2003.
13. **Human Behavior in Military Contexts.** – Washington, D.C.: The National Academies Press, 2008.
14. **Invisible Wounds of War. Psychological and Cognitive Injuries, Their Consequences, and Services to Assist Recovery.** – Santa Monica: RAND Corporation, 2008.
15. **Katcher Ph.** US 101st Airborne Division 1942–1945. – London: Osprey Publishing, 1978.
16. **Moreman T.** Desert Rats. British 8th Army in North Africa 1941–1943. – Oxford, New York: Osprey, 2007.
17. **Moseley A.** A Philosophy of War. – New York: Algora Publishing, 2002.
18. **Paulson D. S., Krippner S.** Haunted by Combat. Understanding PTSD in War Veterans Including Women, Reservists, and Those Coming Back from Iraq. – Westport, London: Praeger Security International, 2007.
19. **Rottman G.** US Army Airborne 1940–1990. The First Fifty Years. – London: Osprey Publishing Ltd, 1990.
20. **Sandman L.** A Good Death: On the Value of Death and Dying. – Maidenhead: Open University Press, 2005.
21. **Smith C.** US Paratrooper 1941–1945. – Oxford: Osprey Publishing Ltd, 2000.
22. **Toynbee A. J.** War and Civilization, From a Study of History. – Oxford: Oxford University Press, 1950.
23. **Verier M.** 82nd Airborne «All American». – Ian Alan Publishing, 2001.
24. **Whealin J. M., Decarvalho L. T., Vega E. M.** Strategies for Managing Stress After War. Veteran's Workbook and Guide to Wellness. – Hoboken: John Wiley and Sons, 2008.

25. **Zaloga S. J.** D-Day 1944 (2). Utah Beach & the US Airborne Landings. – Oxford: Osprey Publishing Ltd, 2004.
26. **Zaloga S. J.** US Airborne Divisions in the ETO 1944–45. – Oxford: Osprey Publishing Ltd, 2007.

Надійшла до редколегії 21.12.09

УДК 130.1

І. М. Ломачинська
ВМУР оЛ «Україна» (м. Київ)

ФЕНОМЕН КАТОЛИЦЬКОГО РЕЛІГІЙНОГО ЛІДЕРСТВА ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ

Проаналізовано сутнісні особливості католицького релігійного лідерства. Автор досліджує генезу функціональних характеристик католицького релігійного лідерства та його соціальну зумовленість, аналізує місце і роль інституту папства в системі католицької владної ієрархії.

Ключові слова: релігійне лідерство, релігійна ідеологія, інститут папства, пастирське покликання, соціальна доктрина церкви.

Дан анализ сущностных особенностей католического религиозного лидерства. Автор исследует становление функциональных характеристик католического религиозного лидерства и его социальную обусловленность, анализирует место и роль института папства в системе католической властной иерархии.

Ключевые слова: религиозное лидерство, религиозная идеология, институт папства, пастьрское призвание, социальная доктрина церкви.

The article is devoted to the analysis of essence features of catholic religious leadership. An author explores development functional descriptions of catholic religious leadership and his social conditionality, analyses a place and role of institute of papacy in the system of catholic imperious hierarchy.

Keywords: religious leadership, religious ideology, institute of papacy, pastor calling, social doctrine of church.

В умовах становлення свідомого незалежного українського суспільства актуальним стає питання осмислення місця і ролі релігійного лідерства в процесі формування моральних, ідеологічних, політичних та соціальних орієнтирів та його владної реалізації. Національна суспільна думка історично орієнтується на православну традицію, певним чином оминаючи проблеми української католицької спільноти, тому проблема реалізації католицького релігійного лідерства заслуговує на особливу увагу.

Метою дослідження є аналіз феномена католицького релігійного лідерства. Мета обумовлює наступні завдання: з'ясування місця і ролі папства в системі католицького релігійного лідерства; осмислення генези католицької ідеології в питанні функціональної спрямованості релігійного лідерства; визначення соціальних чинників, що обумовлюють трансформацію сучасної католицької владної ідеології. Дослідження побудоване на аналізі документів II Ватикансь-